

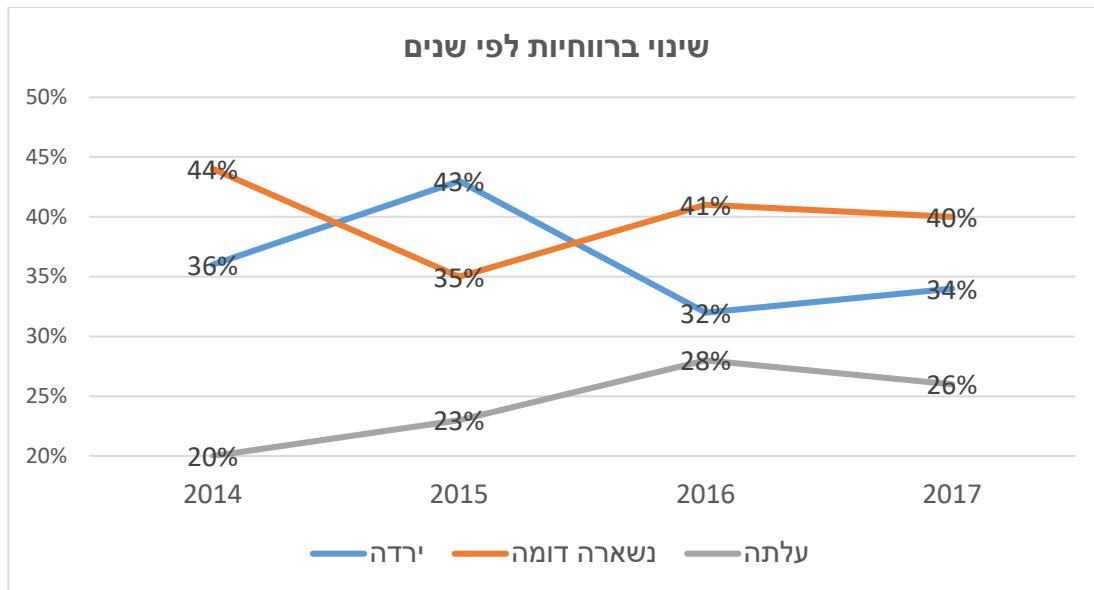
עסקים במספרים – סקר עסקים 2018

זו השנה הרביעית שהסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים מבצעת סקר בקרב 500 בעלי עסקים קטנים ובינוניים בגודל עד 100 מועסקים, ובו נשאלו מגוון שאלות הנוגעות למצב העסק שלהם. בסקר זה היא נבדק גם מצב הרווחיות של העסקים. בדומה לשנת 2016, נראה שגם שנת 2017 הייתה שנה טובה לעסקים קטנים ובינוניים בישראל. למרות שמעט יותר עסקים העידו על ירידה ברווחיות שלהם, הרי שביחס לשנים האחרונות, עדיין נראה שמצב הרווחיות של העסקים טוב.

ממצאים עיקריים:

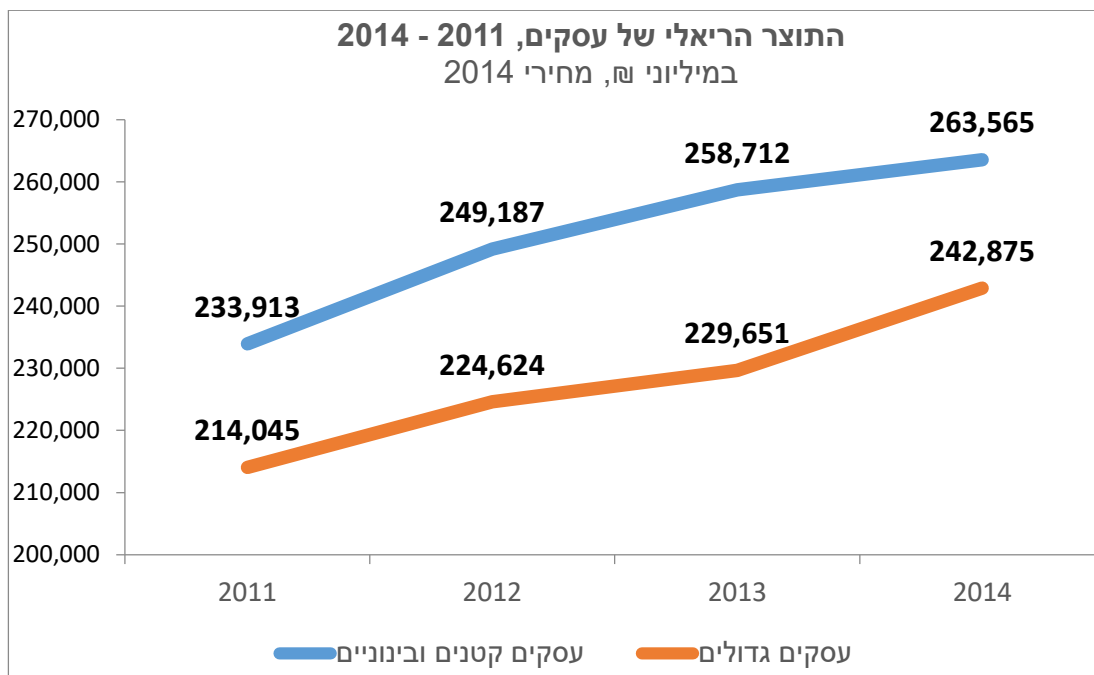
- נראה שמגמת העלייה ברווחים של העסקים הקטנים והבינוניים נעצרה בין שנת 2016 לשנת 2017, אולם עדיין מצב העסקים הקטנים והבינוניים טוב ממה שהיה בשנים שלפני 2016.
- בבדיקה של רווחיות לפי קבוצות גודל של עסקים, הגידול הנמוך ביותר ברווחיות הוא בקרב קבוצת העסקים הקטנים (גודל 5 – 19 מועסקים). בקבוצה זו גם השיפור בפריון היה הקטן ביותר. למרות זאת, הבעלים של העסקים בקבוצת גודל זו שוקלים פחות מעסקים אחרים לסגור את העסק.
- יש הבדל בחסמים עליהם מדווחים עסקים בהתאם לגודל של עסקים. בקרב עצמאים ללא מועסקים, החסמים השכיחים ביותר הם חסמים של מציאת לקוחות ותחרות. חסמים אלו הם ליבת התחרות בעולם העסקי. אולם בקרב עסקים זעירים, בגודל 1 – 4 מועסקים, דווקא עומס בירוקרטי ומיסים מהווים את החסם המרכזי. עסקים קטנים ובינוניים (חמישה מועסקים ומעלה) דיווחו על זמינות של כוח עבודה, או ניהול מיומן, כחסם המרכזים המקשה עליהם.
- ריבוי הדרישות הבירוקרטיות השוטפות, מכלל הגורמים אתם העסק קשור, מהווה חסם בולט בכל קבוצות הגודל של העסקים ו-32% מהעסקים ציינו אותו כגורם הרגולטורי המקשה עליהם ביותר. הגורם הבא אחריו הוא עמידה במגבלות ודרישות של משרדי ממשלה שונים שצוין על ידי 25% מהמשיבים בסקר.
- כ-14% אחוז מהעסקים דיווחו שיש להם חנות אינטרנטית. שיעור זה מהווה גידול משמעותי לעומת שנת 2016 שאז דיווחו רק 4% מהעסקים על חנות אינטרנטית. שיעור החנויות המקוונות גבוה יותר בעסקים בינוניים ועומד על כ-20%, לעומת שאר קבוצות הגודל בהם שיעור זה עומד על כ-14%.

בסקרים אלו נשאלים העסקים האם הרווחיות שלהם עלתה, ירדה או נשארה דומה ביחס לשנה הקודמת. מהתרשים למטה ניתן לראות שקיימת מגמת שיפור ברווחיות של העסקים. לאורך השנים, יותר עסקים מדווחים על עלייה ברווחיות שלהם ופחות עסקים מדווחים על ירידה ברווחיות שלהם.

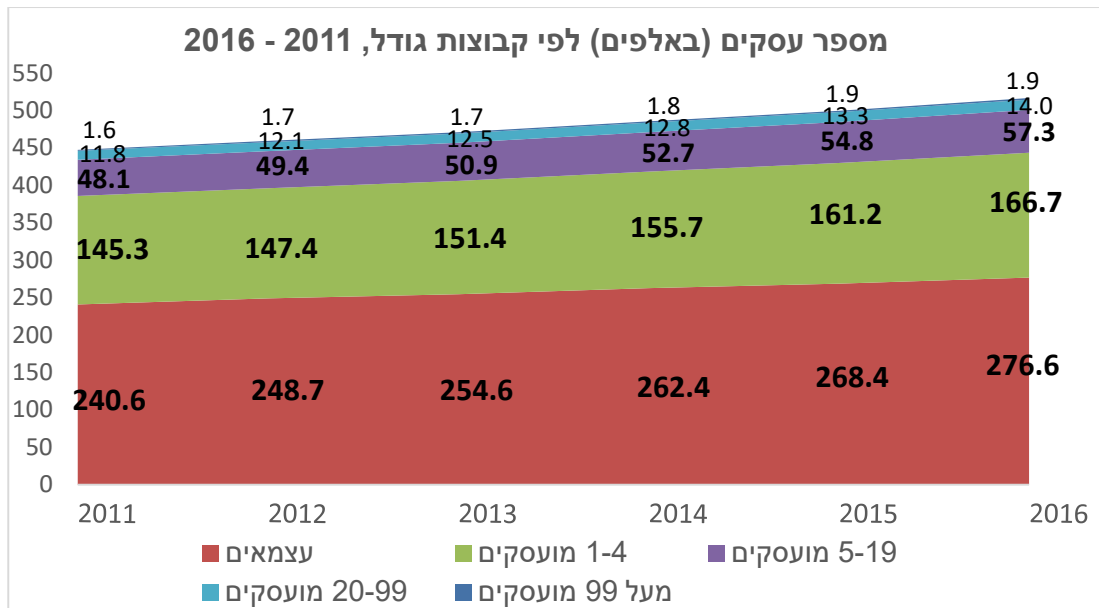
מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018

שיפור זה מגיע בהמשך לשיפור מתמשך שחל בתוצר של המגזר העסקי במהלך השנים האחרונות, עד 2014 (הנתונים הרשמיים של הלמ"ס על התוצר העסקי מחושבים בפער זמן מכיוון שהם מבוססים על הדוחות של העסקים שניתנים באיחור).

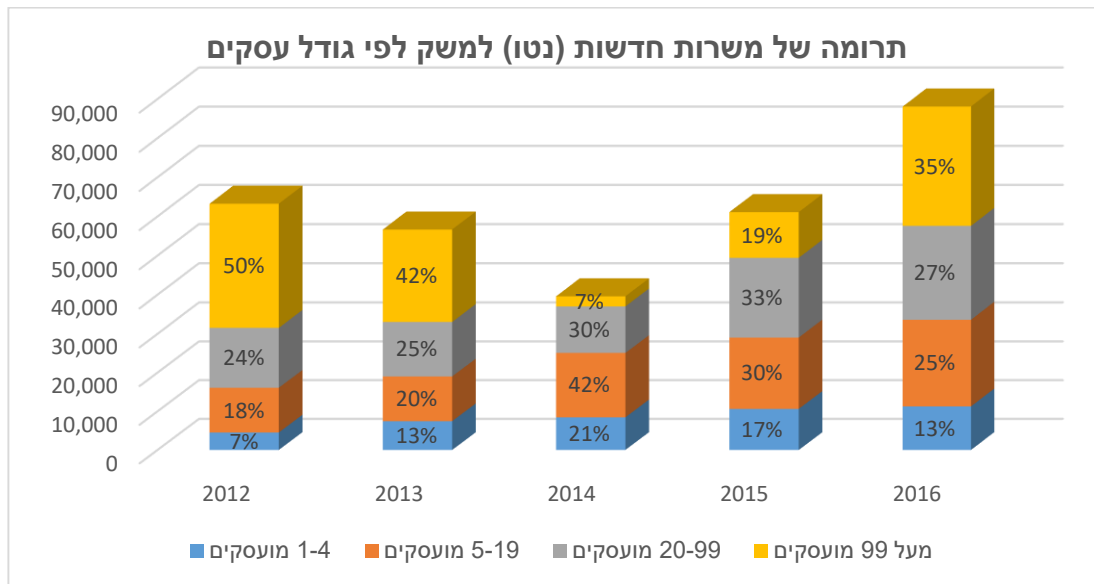
מקור: עיבודים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לנתונים של הלמ"ס

גם מספר העסקים במשק גדל במהלך השנים האחרונות באופן עקבי, וכיום יש כ-540 אלף עסקים במשק הישראלי. בתרשים למטה ניתן לראות שרוב העסקים הם עצמאים או עסקים זעירים בגודל של עד 5 מועסקים.

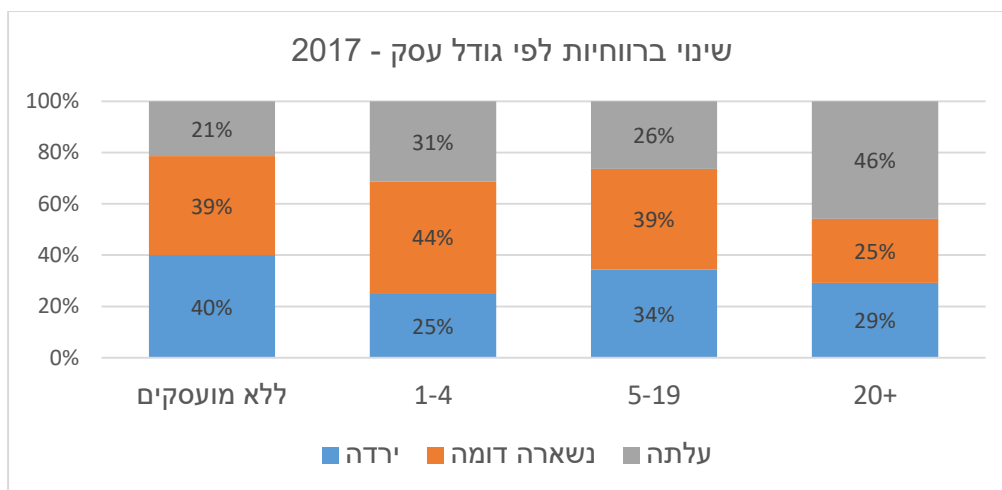
מקור: עיבודים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לנתונים של הלמ"ס

כאשר בודקים את התרומה של העסקים הקטנים והבינוניים לתעסוקה במשק, ניתן לראות שרוב מקומות העבודה החדשים במגזר העסקי הם מקומות עבודה בעסקים קטנים ובינוניים. עסקים אלו תרמו מעל ל-60% ממקומות העבודה החדשים בשנים האחרונות. בשנת 2016, לדוגמה, עסקים קטנים ובינוניים הוסיפו למשק כ-60 אלף משרות חדשות נטו (תוספת משרות לאחר קיזוז משרות שנעלמו).

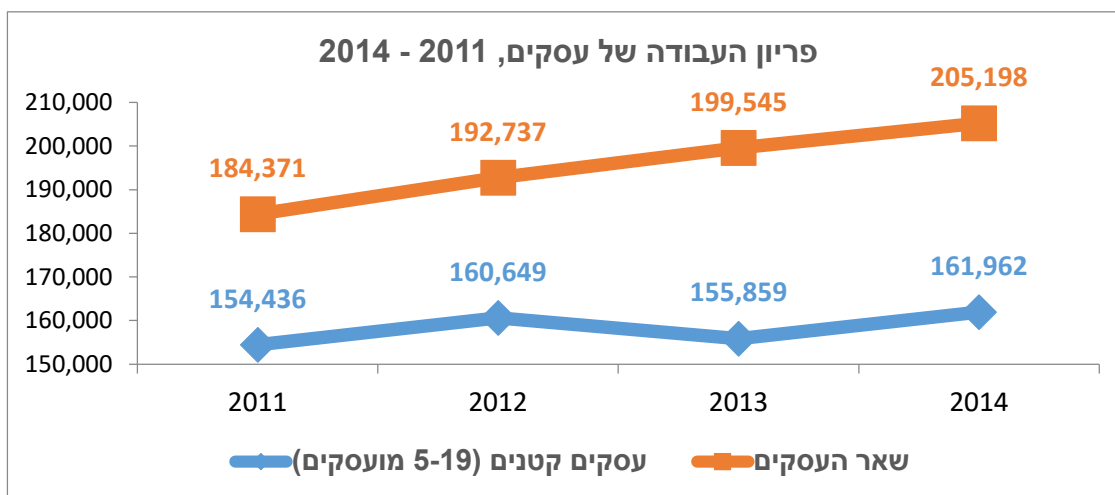
מקור: עיבודים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לנתונים של הלמ"ס

אולם נשאלת השאלה, האם המצב של כל העסקים טוב במידה דומה. מבדיקה לפי קבוצות גודל נראה שעצמאים, ללא מועסקים, מדווחים הכי הרבה על ירידה ברווחיות והכי פחות על עליה בה. קבוצת גודל אחרת של עסקים המדווחים על ירידה ברווחים היא קבוצת העסקים הקטנים בגודל 5 – 19 מועסקים. ממצא זה נראה מפתיע מכיוון שהעסקים הזעירים יותר, בגודל 1 – 4 מועסקים דווקא מדווחים על עליה ברווחיות.

מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018

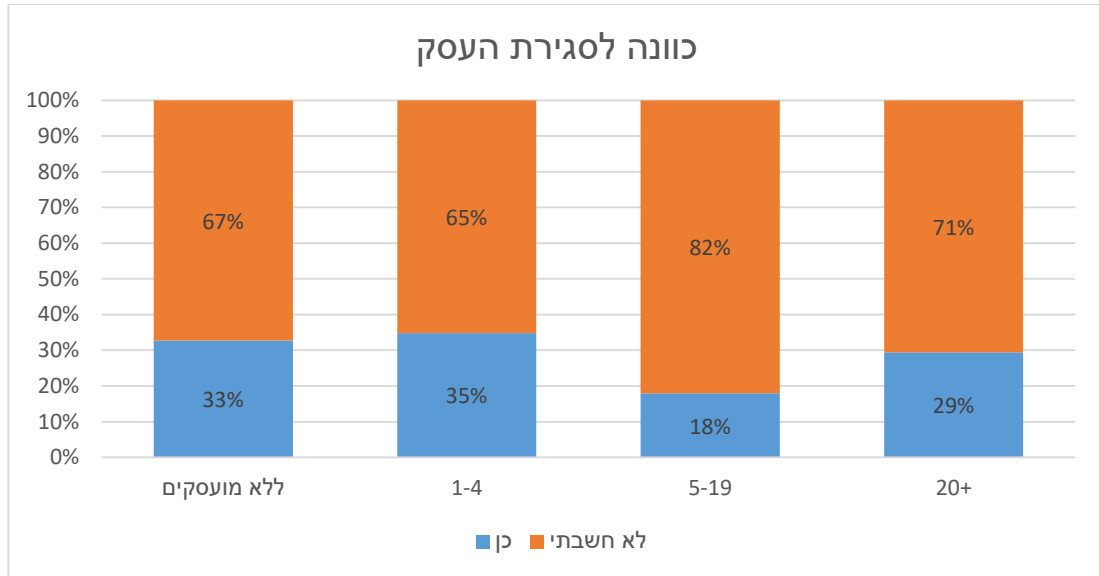
אולם כאשר בוחנים את הפריון של העסקים בישראל בשנים האחרונות, בחלוקה לפי קבוצות גודל של עסקים, ניתן לראות שקבוצת העסקים בגודל 5 – 19 מועסקים כמעט ולא שיפרה את הפריון שלה בשנים האחרונות, בשעה שהפריון של שאר העסקים עלה בממוצע.

מקור: עיבודים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לנתונים של הלמ"ס

אולם למרות שנראה שעסקים קטנים בגודל 5 – 19 מועסקים לא הגדילו את הרווחיות שלהם באופן משמעותי ונראה שגם הפריון שלהם לא גדל משמעותית, הרי שהם גם לא חושבים לסגור את העסקים, כפי שאולי היה ניתן לצפות מהנתונים למעלה. כאשר בעלי עסקים נשאלו על הכוונה שלהם לסגור את העסק, הקבוצה שדווחה על הכוונה הנמוכה ביותר לסגור את העסק הייתה הקבוצה של העסקים הקטנים 5 – 19, כפי שניתן לראות בתרשים למטה (רק 18% דיווחו ששקלו לסגור את העסק).

לשאלה האם בעל העסק חשב לסגור את העסק בשנה החולפת 32% מהעסקים ב-2018 טענו שחשבו. שיעור גבוה מהשנה הקודמת שעמד על 23%. להלן ההתפלגות של התשובות בחלוקה לפי קבוצות הגודל של העסקים.

מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018

החסמים של העסקים

עסקים נשאלו גם על החסמים העיקריים המשפיעים על פיתוח העסק שלהם. נראה כי יש הבדל בחסמים אלו בקבוצות גודל שונות של עסקים. בקרב עצמאים ללא מועסקים, החסמים השכיחים ביותר הם חסמים של מציאת לקוחות ותחרות. חסמים אלו הם ליבת התחרות בעולם העסקי. אולם עסקים זעירים, בגודל 1 – 4 מועסקים דווקא דיווחו יותר על עומס בירוקרטי ומיסים כחסם המרכזי שיש לעסק. העסקים הקטנים והבינוניים (חמישה מועסקים ומעלה) דיווחו על זמינות של כוח עבודה או ניהול מיומן כחסם המרכזיים המקשה עליהם.

חסמים מרכזיים לפיתוח עסקים

סכום כולל	20+	5-19	1-4	ללא מועסקים	חסם עיקרי
22%	6%	9%	16%	29%	מציאת לקוחות
19%	18%	20%	13%	23%	תחרות
16%	18%	19%	20%	12%	עומס בירוקרטי ומיסים
12%	25%	22%	18%	6%	זמינות כוח עבודה או ניהול מיומן
10%	6%	10%	14%	8%	גישה למימון
8%	8%	6%	5%	11%	אין חסם
7%	16%	10%	9%	5%	עלויות ייצור או עבודה
6%	4%	4%	6%	6%	אחר

מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018

רגולציה

בסקר של הסוכנות נשאלו העסקים, באופן ספציפי, לגבי התחומים הרגולטורים העיקריים המקשים עליהם. 36% מהעסקים טענו שאין חסם רגולטורי שמקשה עליהם, וככל שהעסק קטן יותר הוא פחות סובל (או פחות מודע) לקשיים רגולטוריים.

בקרב עסקים שדיווחו על חסמים ישנם הבדלים בין קבוצות הגודל:

- ריבוי הדרישות הבירוקרטיות השוטפות, מכלל הגורמים אתם העסק קשור, מהווה חסם בולט בכל קבוצות הגודל של העסקים ו-32% מהעסקים ציינו אותו כגורם המקשה העיקרי. הגורם הבא אחריו הוא עמידה במגבלות ודרישות של משרדי ממשלה שונים שצוין על ידי 25% מהמשיבים בסקר.
- נראה שעסקים בינוניים פחות מוטרדים מריבוי הדרישות הבירוקרטיות השוטפות (רק 24% דיווחו על תחום זה כעל התחום העיקרי בו הם מתקשים). יכול להיות שעסקים אלו מסתייעים יותר בספקים חיצוניים (רו"ח, עו"ד וכו') שמתווכים עבורם את הקושי הזה ולכן הם פחות חשים אותו.

חסמים רגולטוריים עיקריים

גורם רגולציה	ללא מועסקים	1-4	5-19	20+	סה"כ
אין בעיות רגולטוריות	41%	34%	23%	18%	36%
גורם רגולציה	ללא מועסקים	1-4	5-19	20+	סה"כ
ריבוי הדרישות, מסמכים ובירוקרטיה שעלי להתמודד עימם בשוטף	33%	26%	46%	24%	32%
עמידה במגבלות ודרישות של משרדי ממשלה שונים	35%	16%	13%	21%	25%
חוקי עבודה וזכויות עובדים	8%	22%	15%	33%	14%
אחר	16%	15%	13%	10%	15%
קבלת וחיידוש היתרים מיוחדים	4%	11%	7%	10%	7%
תהליך רישוי עסק	4%	10%	6%	2%	6%

מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018

בבחינת השאלה איזה משרד או גורם ציבורי מערים את הקושי הגדול ביותר או מהווים את עיקר הנטל, עולה הממצאים הבאים:

- רשות המיסים וביטוח לאומי מהווים את עיקר הנטל, אין מדובר ביוקר המיסים והתשלומים אלה בהתנהלות מול המשרדים הללו.
- העירייה מהווה גורם משמעותי נוסף כי היא גורם עם מכנה משותף רחב לכל העסקים כמעט בין אם ארנונה ופיקוח ובין אם חשיפה אליה דרך רישוי עסק.
- גם במקרה זה ככל שהעסק קטן יותר הוא נוטה להעיד שאין משרד שמקשה.

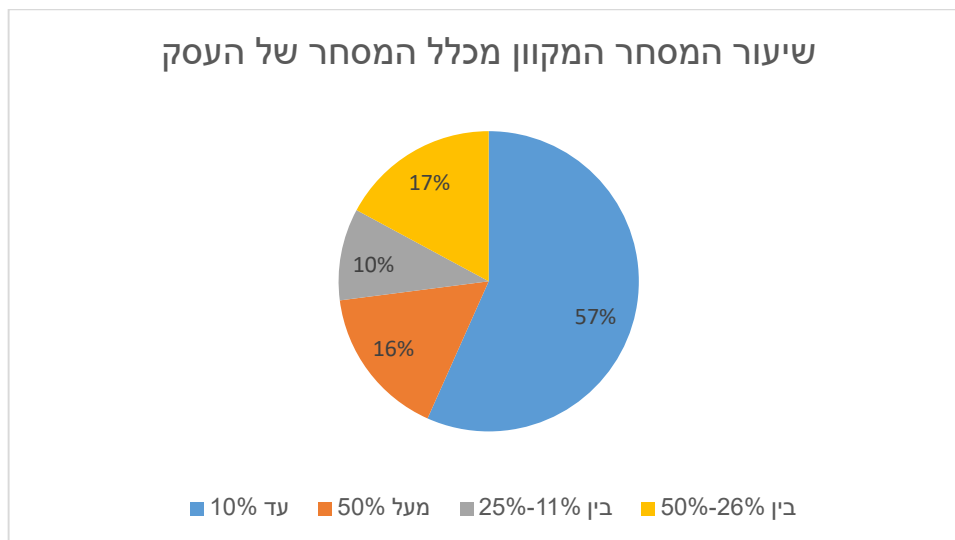
רשות המיסים ובט"ל	ללא מועסקים	1-4	5-19	20+	סה"כ
רשות המיסים ובט"ל	12%	33%	26%	29%	28%
העירייה	36%	20%	17%	15%	22%
אחר	31%	28%	42%	44%	30%
אין	21%	19%	15%	12%	20%

מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018

מסחר מקוון

כ-14% אחוז מהעסקים דיווחו שיש להם חנות אינטרנטית. שיעור זה מהווה גידול משמעותי לעומת שנת 2016 שאז דיווחו רק 4% מהעסקים על חנות אינטרנטית. שיעור החנויות המקוונות גבוה יותר בעסקים בינוניים ועומד על כ-20%, לעומת שאר קבוצות הגודל בהם שיעור זה עומד על כ-14%.

לשאלה לגבי התרומה של המסחר המקוון להכנסות העסק, כ-60% מהנשאלים יכלו לתת הערכה לגבי נפח זה. התפלגות העסקים לפי נפח המסחר המקוון שלהם מוצג בתרשים הבא:

מקור: סקר עסקים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים 2018